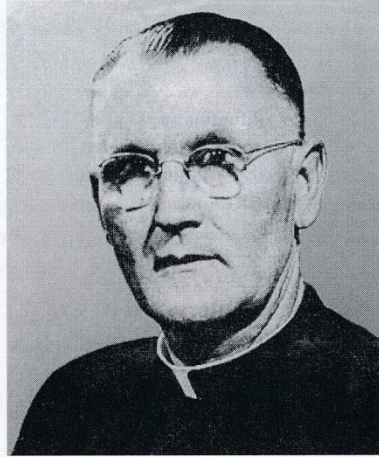

STAŅISLAVS GAIDELIS SJ

(1914–2002)

Dzimis 1914. gada 28. jūlijā Daugavpils apriņķa Skaistas pagastā, kur viņa tēvam Kazimiram un mātei Veronikai piederēja plaša un priekšzīmīga saimniecība. Ģimenē bija astoņi bērni: 4 dēli un 4 meitas. Pirmo izglītību ieguva mājās, kur viņu mācīja mājskolotājs. Kad Staņislavam bija 10 gadi, nomira tēvs, taču ģimene visas grūtības ar Dieva palīgu pārvarēja.

Pēc pamatskolas beigšanas iestājās Krāslavas ģimnāzijā, kuru beidza 1933. gadā. Tā paša gada rudenī iestājās Rīgas Garīgajā seminārā, kur studēja tikai vienu gadu, jo radās vēlēšanās iestāties mūku kārtā. Ar priekšniecības piekrišanu Gaidelis dodas uz Poliju, kur pavadīja novīcija laiku.

1938. gadā viņš jau varēja doties uz Krakovu studēt filozofiju kā pilntiesīgs jezuītu ordeņa loceklis. Diemžēl 1939. gada 1. septembrī studijas bija jāpārtrauc, jo Poliju okupēja hitleriskā Vācija.

Kā Latvijas pavalstniekam nekas cits neatlika, kā studiju turpināšanai atgriezties dzimtenē. Taču tas nebija tik vienkārši. Tikai 1940. gada februārī caur Polocku un Bigosovu, šķērsojot Latvijas robežu, izdevās nokļūt Indrā, lai dotos uz Rīgu. Visu kursu viņš apguva privāti un Katoļu teoloģijas fakultātē. 1944. gada 2. augustā bīskaps Jāzeps Rancāns Staņislavu Gaideli ordinēja par priesteri. Ordinācija notika svētās Marijas Magdalēnas baznīcā. Šī

ordinācija kļūst »vēsturiska« – tā ir pēdējā reize, kad kandidāti uz priesterību svētību Latvijā saņēma no bīskapa J. Rancāna rokām.

1944. gada 5. oktobrī priesteris kopā ar citiem bēgļiem devās uz Dancigu un no turienes caur Berlīni tālāk uz Minheni, kuras tuvumā, Pullahas priekšpilsētā, bija jezuitu svētā Berhmana koleģija. Šeit jaunais priesteris turpināja studijas līdz pat kara beigām, pieredzēdams pārtikas trūkumu, daudzos gaisa uzlidojumus un citas kara briesmas.

Sākot ar 1948. gadu, priekšniecība jauno jezuitu norīkoja latviešu bēgļu garīgās aprūpes darbam, apmeklējot Vācijas nometnes. Pēdējie divi gadi Vācijā, pirms došanās uz Austrāliju, jaunajam ordeņa loceklim deva iespēju iepazīties ar cilvēku dzīvi nometnēs, viņu rūpēm un problēmām. Viņš apmeklēja apmēram 50 nometnes amerikāņu, angļu un franču zonā. Uz Nirnbergas tuvumā esošajām nometnēm izbraucieni bija biežāki, dažreiz pat regulāri.

Izceļojot arvien lielākam latviešu bēgļu skaitam uz citām zemēm, vadībai bija jādomā par trimdnieku garīgo aprūpi aizjūrā. Līdzī savam ganāmpulkam devās arī latviešu priesteri. Vismazāk to pieteicās uz Austrāliju.

Austrālijas valdība bija ieinteresēta tikai par fiziska darba darītājiem, tāpēc divu latviešu priesteru lūgumus noraidīja. Pagāja daudzi mēneši, līdz atļauja tika saņemta. Priesteris Gaidelis 1950. gada 16. maijā uzkāpa Brēmenes ostā uz kuģa, lai dotos uz Austrāliju.

1950. gada 23. jūnijā transportkuģis ar 1200 bēgļiem laimīgi sasniedza Austrālijas krastus un noenkurojās Ņūkāslas ostā. Pirmais iespaids par Austrāliju bija drūms un nospiedošs. Priestera darbalauks sākumā ir Brisbena, tad Sidneja, kur viņš kalpoja 18 gadus, aktīvi iesaistoties arī Sidnejas »Saules nama« tapšanā.

Vadot latviešu katoļu draudzi Sidnejā, Staņislavs Gaidelis aprūpēja arī cittautiešus, bieži vien aizvietodams poļu priesterus Maitlendā, kā arī regulāri aprūpējot lietuviešus Ņūkāslā un Brisbenā. 1969. gadā viņš pārņēma Melburnas latviešu katoļu draudzes vadību un līdz pat aiziešanai pelnītā atpūtā uzņēmās arī plaši iecienītā žurnāla »Gredzens« galvenā redaktora pienākumus.

1969. gada 3. augustā priesteris Staņislavs Gaidelis svešumā svinēja priesterības 25 gadu jubileju. No Slokas ar telegrammu savu dēlu sirsnīgi sveica viņa 85 gadus vecā māmuļa šādiem vārdiem: »Sveicu tevi jubilejā! Māte.«

Melburnā Staņislava Gaideļa darbība ir ļoti aktīva. Viņš daudz raksta periodikā, izdod arī lietuviešu žurnālu, aktīvi piedalās Austrālijas latviešu sabiedriskajā dzīvē, ilgus gadus pasniedz ticības mācību Melburnas latviešu skolā »Daugava« un pilda lat-

viešu katoļu studentu un akadēmiķu apvienības »Dzintars« Melburnas vienības kapelāna pienākumus. Viņa vadībā un sakārtojumā iznāk divas grāmatas: »Dievmāte runā uz saviem mīļotajiem priesteriem« (1989) un lūgšanu grāmata »Tavā vārdā« (1993).

Priesteris Gaidelis apbalvots ar bīskapa Jāzepa Rancāna fonda balvu un ar Melburnas latviešu skolas »Daugava« zelta nozīmi.

Ar lielu sirdsdegsmi viņš iesaistījās Latvijas 800 gadu kristianizācijas svinību noorganizēšanā Romā un ik gadus pulcināja mūsu tautiešus apspiesto tautību dievkalpojumos Melburnas svētā Patrika katedrālē. Sakarā ar pāvesta Jāņa Pāvila II vizīti Latvijā 1993. gadā S. Gaidelis kā veltī Latvijas ticīgajiem atsūtīja 24000 eksemplāru Melburnā izdoto lūgšanu grāmatu »Tavā vārdā«. Jau pirms tam dzimtenes ticīgos sasniedza viņa tulkotā »Zilā grāmata« par Dievmāti, tāpat arī viņa rediģētā sprediķu grāmata »Dzīvais vārds«.

Staņislavs Gaidelis ar lielu iejūtību un pacilātību mēdza dziedāt pats un aicināja to darīt arī citus šīs divas latviešu laicīgās dziesmas: »Daugav' abas malas« un »Nevis slinkojot...«

1990. gadā Staņislavs Gaidelis pirmo reizi ciemojās pēckara Latvijā: apmeklēja daudzus priesterus un piederīgos, sirsnīgi lūdās mūsu svētceļojumu vietās, arī pie savas mātes kapa, kurai nebija lemts piedalīties ne sava dēla ordinācijā, ne primīcijas dievkalpojumā, ne citās jubilejās. Veronika Gaidele ir skaists piemērs mātes pacietībai, izturībai un cerībai vismaz mūžības mājokļos saņemt sava dēla svētību un aizlūgumus. Priesteris Gaidelis Latvijā ciemojās arī, kad pāvests Jānis Pāvils II apmeklēja mūsu zemi.

Reti kāds garīdznieks ir bijis Austrālijas latviešu sabiedrībā tik plaši iecienīts, tik vispusīgi rosīgs, kā tēvs Gaidelis. Taču gadu nasta kļuva arvien smagāka. Pēdējos trīs gadus viņš pavadīja aprūpes namā. 2002. gada 26. jūlijā Dievs priesteri aicināja pie sevis. Divas dienas vēlāk viņam būtu piepildījušies 88 Dieva svētīti mūža gadi.

Par to, cik iecienīts aizgājējs bija, liecināja vairāk kā 30 dažādu tautību garīdznieku klātie sēru dievkalpojumā 2. augustā Hotornas jezuītu baznīcā. Ar savu klātbūtni to pagodināja arī Latvijas Goda ģenerālkonsuls E. Dēliņš. Sēru dievkalpojuma nobeigumā izskanēja visu kopīgi dziedātā »Tuvāk pie Dieva kļūt«. Tēvs Staņislavs Gaidelis apglabāts Melburnā, vecajos Karltonas kapos, jezuītu nodalījumā.

Aizgājējam veltīti dievkalpojumi notika arī Latvijā un citviet pasaulē. Nesavtīgais dvēseļu gans savā garajā mūžā istenoja »Dzintara« devīzi: »Dievam un Tēvijai!«

Avots:

Budže, Alberts. Latvijas Romas katoļu priesteri / Alberts Budže.- Rēzekne : Latgales kultūras centra izdevniecība, 2010. – 2. sēj.- 104.- 106. lpp.